

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj **X.**

V sredo 26. maja (poznoživna) 1852.

List **42.**

Proklétje.

(Poleg Ruskega od E. Th. barona Rozena).

Kdar dvéh prijaznih duš se sveta véz
Raztrga pričo méne, 'z grôz proklétja ¹⁾
Trepčém, plakam, sim v molitvi vés,
In vklétiga poprimem koj v objétja.

In zdi se mi nenadjano izgnán
Z vsih src in od življenja luči mile,
In da še živ je mrtev, pokopán,
Da so obdale ga páklénske síle.

Pa v mojem srcu (ide mi na mar)
Je on pod sčitom ²⁾ svét'ga sožalvanja;
In pravim mu: Ne boj nícesar,
Vsevišji Bog ne sluša proklinjanja!

Moj drug! le móli, če zavéš se kriv;
Vse nebo v tvoje druží se molitve,
In Duh znad zvézdocvetnih módríh njiv
Od gréšnika odvzame zagréšitve.

In proklinjavcu dém: O ne igáj
Z Gospodovim orožjem, stvar brezumna!
Kdor sam je gréšen, družíh ne vklínjáj;
Le bésom ³⁾ všéč je tvoja jéza šumna.

Ne vklínjáj! Dokler jimá v grôb-ni leč',
Prokléti in proklétnik ž-njim žaluje;
Proklétje, kakor studne lázi méč,
Vse te, ki rabijo ga, pogubljuje.

Ne vklínjáj! Proklinjanje je hud strup
Veselje vragov, in vlastito sílo
Jim daja in spreminja v paklén hrup
Na zemlji raj in mirno v nji mogilo ⁴⁾.

Blagruj proklétega síj čas in zlij
Po bratovsko ž-njim rôke in ustnice
In angelj réšil vaj bo hudobij,
Proklétja in njegovih jéz krivice.

Al boljši ni ljubít? blagoslovljat?
Tak ne pozabi, trdovratnik šumni:
Edini Bog le more proklinjat,
In med ljudmi — edini le brezumni!

Rodoljub Ledinski.

¹⁾ Prokletje, prekletva. — ²⁾ Sčít, branilo, der Schild. — ³⁾ Bés, vrag, hudič, — ⁴⁾ Mogila, gomila, der Grabeshügel.

Dobroželjin opomin.

Spisal dr. Orel.

Vsaki dan rastejo in se množijo stroški in potrebe; poljski pridelki ne zamorejo več vsih preseči, zlasti če slabe letine pridejo, ali celò zaporedama sledijo. Gojzdje, slednja zaklada kmeta, se kerčijo, in v kratkim ne bode potrebna lesa ne za domačo kurjavo, ne za zderzavo potrebnih poslopij. Na krompir, nar večiga podpornika ob hudih letinah, se ni kaj preveč zanašati po večletnih žalostnih skušnjah.

Potreba zatorej sili vsakteriga zemljaka pomišljevati: kako bi le bilo mogoče v okom priti vsakteri nadlogi?

Gotovo je, da si zamore vsakter zemljak v

vsim veliko pomagati, če se z vso močjó loti reje sadnih drevés, murb in sviloprejk ali židnih gosenc.

Sadoreja, desiravno se je že precej ukorenčila, je vendar povsod zad za tem, kar bi zamogla biti; vsak zemljak ima za sto in tudi večkrat sto sadnih drevés, kot jih ima, pripravniga prostora dovolj. Okoli hiše, po dvorišu, na vertu, po senožetih in povsod ob potih se dobí še veliko pripravniga prostora za drevje! Kako tak sadež pridobiti, kako ga požlahniti, kam to ali uno sadodrevno pléme posaditi, na tanjko razlaga Pircov „vertnar“. Kako to ali uno sadje porabiti, večidel vsaka premedena gospodinja vé: kako prijeten in dober živež je sirovo sadje je skor vsakterimu človeku sploh znano; koliko zaleže suho sadje pri hišni brani, nar boljši spoznajo gospodinje v hudih letinah; in kako lahko je skupiti mnogo denarca za sirovo in suho sadje, je očitno kot beli dan. Med vsim sadjem je pa še nar bolj priporočila vredno pomnoženje sliv (čespelj) in tepk (Mostbirn), ker suhe slive in tepke kupci dobro plačujejo, in jih čedalje več íšejo.

Enaciga priporočila vredna je pa tudi sviloreja. Že blizo pred sto leti je vlada, spoznaje da bi sviloreja v naših krajih mogla enako Laham na Laškim tudi nam veliko dobička prínesti, močno priporočevala pridno rejo murb in sviloprejk, in gotovo bi se bil ta pridelk pri nas že močno razširil, če bi dolge vojske s Francozi ne bile zaterle večjiga dela zasajenih murb, in bi ne bile pregnale ravno nasnovane svilarnice (židofabrike) v Ljubljani, ktera je nakupovala svilni pridelk, namreč mešičke, in tako priložnost dala priredbo koj v denar spraviti.

Po večletnim spanji se je zopet obudila želja svilorejo v naših krajih vpeljati; c. k. kmetijske družbe in tudi drugi verli domoljubi so začeli murbe saditi, in sviloprejke ravnati. Verh vsiga je bilo tudi za to skerblijeno, da se izrejeni svilni mešički v denar spravijo, (v Gradcu se je za štajarske pridelke posebno društvo osnovalo), ali da se po volji rednika za-nj zmotajo.

Vže pred več leti je bilo na znanje dano, da tudi jez dobre žive svilne mešičke plačam funt po 30 kr., umorjene pa dražji; in da pri meni se taki mešički tudi zmotajo. Tedaj vas misel: čmu bi sviloprejke ravnali, ker priredbe ni v denar spraviti — ne more zaderževati se tega koristniga dela lotiti.

Poduk murbo- in sviloreje podeli kratki pa natanjšni nauk g. dr. Hlubeka, kateri je (za 12 kraje.) v bukvarnicah dobiti.